

נטה אותה, חשיב כאילו נטה אותה, ומדין "הואיל" נחשב שהוא ועירובו במקום אחד. הוא הדין במי שיכול להביא את עירובו למקום שביתתו דיו שיכול לעשות זאת, כדי שיחשב שהוא ועירובו במקום אחד, ואינו צריך להוליך בפועל את העירוב למקום השביתה.⁷²

אמר משני רבי זירא: הא דאצרכו רבנן לכל המערבין להוליך עירוב למקום שביתתן, הוא גזירה, משום יום טוב שחל להיות לאחר השבת.

שאם לא יהיה עירובו בערב יום טוב במקום שביתתו, אי אפשר לומר "הואיל", דכיון דשבת היא, לא מצי לאמטויי, וליכא "הואיל".

[השמועה הבאה מתבארת על פי פירושו השני של רש"י].

איתיביה רבי ירמיה דאמר "הואיל":

מי שנתכוון לשבות ברשות הרבים, והניח עירובו חוץ לארבע אמותיו [שיש לכל נותן עירוב, כדרבא לעיל דף לב ב] בכותל.

אם הניחו למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב. דהא מצי להביאו למקום שביתתו על

השליח לעירוב משם, כדי שלא יאבד העירוב עד כניסת השבת שלאחר החג. ובא לו השליח לביתו.

ושוב יוצא השליח ביום השני [בערב שבת], ומחשיך עליו, ואז, לאחר שקנה שביתה עבור משלחו, אוכלו השליח שם, אם ירצה. ובא לו לביתו. [אבל ליטלו עמו אינו יכול בשבת].⁷¹

א-דל והשתא תמהינן: הרי במשנה זו מבואר [מה דלא אשכחן בהדיא במשנה אחרת] שצריך להוליך את העירוב למקום שרוצה לקנות בו שביתתו.

ותיקשי: לרבי ירמיה הסובר שאומרים "הואיל" – אמאי צריך כלל הולכת עירוב למקום השביתה?

נימא: כיון דאי בעי המערב לאמטויי, להביא את העירוב למקום שרוצה לקנות בו שביתה, מצי יכול הוא ממטי ליה להביאו, אם כן, מדין "הואיל" נאמר: אף על גב דלא אמטייה לעירובו למקום שביתתו – כמאן דאמטייה דמו, נחשב כאילו הביאו לשם, ושפיר הוי הוא ועירובו במקום אחד.

וכמו שאמר רבי ירמיה בענין הכלכלה, שהואיל ויכול לנטותה, הרי אפילו אם לא

שם בסימן פ', על דף זה.

שרק איסור שבות הוא, ולא גזרו עליו בין השמשות.

71. וביאר רש"י: מוכרח הוא לפרש שהשליח עושה כן, מפני שאם המערב עצמו מחשיך על התחום אין צריך עירוב כלל. דקיימא לן כמאן דאמר "מערב ברגליו" לקמן דף נא ב, תוספות.

72. כן פירש רש"י. והתוספות תמהו: הא בעינן

ובחזון איש תמה על קושית הגמרא לפירוש רש"י: מה תועיל הטיית הכלכלה להתיר להוציא מתוכה, והרי כל עיקר דין הכלכלה הוא משום חורי האילן, שהיא רשות היחיד, ואם האילן עדיין רשות היחיד הוא, הטיית הכלכלה לא תפקיע ממנה את דין חורי רשות היחיד. ראה

עירוב, משום דלא מצי להביאו את העירוב מרשות הרבים לרשות היחיד.

וקא סלקא דעתין דמיירי במגדל שיכול לנטותו, ולפיכך תמהינן על רבי ירמיה:

ואמאי אין עירובו עירוב, כשהניחו לעירוב מעל הטפח התשיעי?

והרי (הכי) [הכא] **נמו, נימא: הואיל ויכול לנטותו** למגדל ולהביאו לתוך עשרה טפחים, ואז יהיה למגדל דין כרמלית, כיון שהוא בתוך עשרה טפחים ורוחבו ארבעה.

והרי אם יטה את המגדל אל תוך הגובה שלמטה מעשרה טפחים ויביא אליו את עירובו, הוי ליה מביא מרשות הרבים [בטפח התשיעי] אל המגדל שהוא עתה כרמלית, וליכא אלא משום שבות [שאינו אסור בין השמשות, וכרבין], ומצי אכיל ליה לעירוב במקום שביתתו, במגדל.

ידי הולכת פחות פחות מארבע אמות. שאף שאסור מדרבנן, כיון דשבות היא לא גזרו עליו בין השמשות, וכדעת רבי.

אבל אם הניחו בכותל **למעלה מעשרה טפחים** דהוי רשות היחיד, **אין עירובו עירוב**, דהא לא מצי ליטלו מרשות היחיד, ולהביאו לרשות הרבים⁷³.

אבל אם נתכוון **לשבות בראש השוכך או בראש המגדל** [ארון גדול], והניח עירובו בכותל הסמוך למגדל או לשוכך, הוי דינא איפכא:

אם הניחו **למעלה מעשרה טפחים** — **עירובו עירוב**. לפי שגם המגדל והשוכך הם רשות היחיד⁷⁴.

ואם הניחו בכותל **למטה מעשרה טפחים**, כלומר: שהניחו מעל הטפח התשיעי, שהרבים מכתפין עליו, דהוי רשות הרבים [וכדאמרן לעיל דף לג א] — **אין עירובו**

שביתה.

וראה ביאור התוספות בסוגיא, [ואף על תוספות תמה הריטב"א כעל רש"י], וראה ביאור הריטב"א בשם הראב"ד.

73. וכתב הריטב"א: הא דאמרינן דאף שהניחו חוץ לארבע אמות ממקום שביתתו הוי עירוב, היינו דוקא באופן "שיש ממקום שביתתו עד הכותל שום דף וכיוצא בו שמצרף הכל ועושה אותו כמקום אחד, וכפי מה שכתבנו לעיל" [לב ב, והובא לעיל ריש דף לג א].

74. ומיירי "שהמגדל אצל הכותל ויכול להביאו אצלו" [אבל אם היה רחוק, היה אסור משום "מושיט". רשב"א בהבנת רש"י].

שבבין השמשות, שהוא שעת קניית עירוב, היא מצי לאמטויי. וכאן הרי אינו יכול להוציא העירוב מביתו, ולהביאו בבין השמשות לסוף אלפיים, משום איסור הוצאה.

וראה מה שציידו התוספות ליישב שיטת רש"י, ומה שתמהו על זה.

וראה עוד בריטב"א, שתמה: מה ענין לדמות הולכת עירוב לאיך דרבי ירמיה. דאילו בדרכי ירמיה העירוב מונח קרוב במקום השביתה.

ואי משום דאיכא חילוק רשויות, שהוא ברשות הרבים והעירוב ברשות היחיד, הרי יש ב"הואיל" דרבי ירמיה לעשות הכל כמקום אחד.

אבל בזה, שהככר בכאן, והעירוב קונה בסוף אלפיים אמה, האיך יהא כח ב"הואיל" לעשות כאלו הככר במקום השביתה לקנות לו שם

ואכתי מקשינן לרבי ירמיה דסבירא ליה
 "הואיל" [על פי משמעות תוספות בד"ה
 אי']:

היכי דמי הא דאמרינן שבנתכוון לשבות
 במגדל ונתנו בכותל בטפח התשיעי אינו
 עירוב, הואיל ואין יכול להביאו מן הכותל
 — שהוא רשות הרבים — לראש המגדל?

אי דאיכא במגדל כוונתא [חלון], **ומתנא**
 [חבל] יוצא מן חלון המגדל, והעירוב קשור
 בחבל, והחבל נתון בידי האדם המערב,
 הנמצא במגדל בבין השמשות, וקונה בו
 שביתה.

אם כן, אף שהעירוב ברשות הרבים ליהוי
 עירובו עירוב. משום דלייתיה שביכולתו של
 המערב להביא את העירוב אל מקום
 שביתתו שבראש המגדל **בכוונתא ומתנא**.

כלומר: במתנא, בחבל — דרך הכוונתא,
 החלון.

שהיות והעירוב אגוד הוא בידו, יכול הוא
 להביאו אליו למרות שהוא נמצא ברשות
 היחיד והעירוב ברשות הרבים. ואין כאן

ואם כן תיקשי: לרבי ירמיה ליהוי עירובו
 עירוב מדין "הואיל ובידו לנטותו"?!
 אמר משני רבי ירמיה: **הכא במגדל מסומר**

[הקבוע במסמרות בכותל] **עסקינן**, שאין
 יכול לנטותו.

רבא משני ואמר: אפילו תימא במגדל
שאינו מסומר.

והכא, במגדל ארוך הרבה יותר מארבע
אמות [רש"י] עסקינן.

דאי ממוטי ליה פורתא, שאם יטה אותו
 הצידה, ויקריבנו אפילו מעט אל מתחת
 לעשרה טפחים, הרי מחמת אורכו של
 המגדל — **נפיק ליה [ב"ח] יצא ראשו של**
המגדל חוץ לארבע אמות ממקום עירובו.

דהיינו, שיהיה המרחק ממקום העירוב
 שבכותל עד ראש המגדל, שהוא מקום
 שביתתו, יותר מארבע אמות. ואם ירצה
 להביא את עירוב ממקומו בכותל אל ראש
 המגדל, הוה ליה מעביר ארבע אמות ברשות
 הרבים, ואינו רשאי להביאו אליו.

ולפיכך אינו עירוב⁷⁵.

כאילו מסיר כל המגדל ממקומו הראשון
 ומעמידו חוץ לארבע אמות, דהשתא [אם היה
 עושה כן] שביתתו [תהיה] בקרקעית המגדל
 שהיה בתחלה [כלומר: במקום שהיה המגדל,
 ולא בראש המגדל שקבע שם שביתתו, כיון
 שנתרחק ארבעה. ושוב לא יועיל מה שיכול
 להביאו לראש המגדל, שהרי אין זה מקום
 שביתתו], והואיל ואי שקיל ליה כוליה [כלומר:
 וזה לא נאמר, שהואיל ואם היה מסיר המגדל
 — והיתה נעשית שביתתו בקרקע — היה יכול
 להביא לשם, שהרי אין זה רשות היחיד], הא

75. וכתב הריטב"א: כאן חוזר בו רש"י ממה
 שפירש לעיל — ד"ה למטה מעשרה, ולעיל דף
 לג א ד"ה והוא — דיכול להביאו פחות פחות
 מארבע אמות. אלא סבירא ליה דעל שבות כי
 האי גוונא גזרו אפילו בין השמשות ואפילו
 לרבי.

וברש"י הוסיף: "אי נמי לפרש פירושא
 אחוריאנא: [שאם יטנו] נמצאת שביתתו [שבראש
 המגדל] מתרחקת מארבע אמותיו הראשונות
 [ששבת בהן] ואין זה מקומו".

והוסיפו התוספות על דברי רש"י: "והוי